

Onderwerp Aanvraag Proeftuinen aardgasvrije wijken Zilverkamp, Huissen
Portefeuillehouder A. Slob
Zaaknummer collegevoorstel ZS-140463

Beslispunten

1. Stem in met het doen van een aanvraag Proeftuinen aardgasvrije wijken voor de wijk Zilverkamp, Huissen.

Samenvatting

De wijk de Zilverkamp in Huissen is Wijk van de Toekomst. Samen met wijkpartijen wordt er gekeken hoe de wijk over kan stappen van aardgas op een duurzame warmtevoorziening. De aanleg van een open en duurzaam warmtenet is hiervoor een reële optie. Met behulp van een bijdrage vanuit de Rijksregeling Proeftuinen aardgasvrije wijken kan er tot een aantrekkelijk aanbod aan minimaal 500 huishoudens worden gekomen.

Inleiding

In het coalitieprogramma 2018-2022 is een onderzoek naar de uitbreiding van het bestaande warmtenet als openbaar warmtenet opgenomen. En een uitwerking hoe de wijk Zilverkamp in Huissen op een voor de inwoners betaalbare wijze om kan schakelen naar duurzame energie (aardgasloos). Deze punten zijn concreet gemaakt in de begroting voor 2020. Hierin zijn uitbreiding van het warmtenet van het glastuinbouwgebied NEXTgarden naar woonwijken en een concreet aanbod voor duurzame verwarming voor minimaal 500 woningen in de Zilverkamp opgenomen.

Het Ministerie van Binnenlandse Zaken heeft een tweede ronde Proeftuinen aardgasvrije wijken opengesteld. In deze ronde kunnen circa 25 wijken in Nederland elk een bijdrage van circa € 4 miljoen krijgen voor het uiterlijk in 2028 aardgasvrij maken van circa 500 bestaande woningen.

In de Zilverkamp is sinds 2018 een revitalisering van de wijk in uitvoering. Hierin worden fysieke en sociale opgaven aangepakt. Sinds de zomer van 2018 is de Zilverkamp een 'officiële' Wijk van de Toekomst (onderdeel van het Gelders Energie Akkoord - GEA). In het afgelopen anderhalf jaar zijn er in dit kader diverse overleggen gevoerd en activiteiten uitgevoerd. Dit gebeurde door de betrokken partijen: bewoners(organisaties), gemeente Lingewaard, Waardwonen, Liander en Lingewaard Energie. Op basis van een uitgevoerde evaluatie hebben de betrokken partijen aangegeven graag door te willen gaan met de gezamenlijke inspanningen. Om zo in de komende jaren het gebruik van fossiele energie in de wijk fors te verminderen. Het doel is om de wijk op de middellange termijn helemaal aardgasvrij te maken. Om deze doelstelling te bereiken willen de betrokken partijen in 2020 een integraal transitieplan opstellen voor de wijk Zilverkamp en direct starten met de uitvoering van de plannen.

Tegen bovenstaande achtergrond wordt er gewerkt aan een uiterlijk op 1 mei 2020 in te dienen aanvraag Proeftuinen aardgasvrije wijken voor de Zilverkamp.

Wettelijk kader of beleidskader

In september 2019 heeft de gemeenteraad de kaders en strategie voor de warmtetransitie vastgesteld. Voorliggend voorstel past binnen deze kaders.

Wat willen we bereiken (beoogd effect)

Voorliggend voorstel richt zich op het voeren van regie op een aantrekkelijk aanbod voor de huishoudens in de Zilverkamp voor een duurzame warmtevoorziening.

Het concreet beoogde effect is een aanvraag indienen voor een bijdrage Proeftuinen aardgasvrije wijken om een duurzaam en betaalbaar alternatief te kunnen bieden voor de huidige aardgasgestookte warmtevoorziening aan minimaal 500 huishoudens in de Zilverkamp.

Argumenten en alternatieven

1.1 Het sluit aan bij het coalitieprogramma, de begroting 2020 en vastgestelde kaders.

De aanvraag Proeftuinen sluit aan bij wat in het college uitvoeringsprogramma staat en is opgenomen in de begroting van 2020. Ook past het binnen de vastgestelde kaders en strategie voor de warmtetransitie. Hierin is aangegeven dat de gemeente de regie wil voeren in de warmtetransitie.

1.2 Er kan onder voorwaarden gekomen worden tot een haalbaar plan voor de uitrol van een open en duurzaam warmtenet.

Samen met Firan en Lingezege Energy wordt momenteel gewerkt aan een haalbaarheidsonderzoek naar de uitrol van een warmtenet naar drie gebieden: Bergerden-Zuid, Rietkamp / Driegaarden en de Zilverkamp. In dit onderzoek is gekeken naar de vraag naar warmte, warmtebronnen en mogelijke tracés voor een warmtenet. Uit het onderzoek blijkt dat er voor nieuw te realiseren glastuinbouwbedrijven op Bergerden-Zuid en enkele bestaande bedrijven tot een concurrerend aanbod kan worden gekomen. Ook voor nieuwbouwwoningen op Driegaarden is dit het geval. Voorwaarde is dat er een hoge temperatuur opslag (afgekort: HTO) en grootschalige warmteopwek door middel van zon-thermie moeten komen. Uit het onderzoek blijkt dat er voor bestaande woningen in de Zilverkamp sprake is van een onrendabele top. Dit geldt echter ook voor andere alternatieven dan een warmtenet voor een overstap naar het duurzaam verwarmen van bestaande woningen. Een individuele oplossing (zoals een warmtepomp) in plaats van een collectieve oplossing (zoals een warmtenet) vereist hele forse investeringen per woning (enkele tienduizenden euro's) en aanpassingen van de woning (isolatie, warmtepomp, afgiftesysteem). Bij een warmtenet is de investering per woning beperkter en zijn minder aanpassingen nodig (vervangen van de CV-ketel door een afgifteset). Uit de analyse in het kader van de Transitievisie Warmte blijkt dat een warmtenet voor de Zilverkamp van de beschikbare alternatieven de laagste totale maatschappelijke kosten heeft. Om de aanleg van een warmtenet haalbaar te maken zijn subsidies om de onrendabele top weg te nemen nodig. Daarom wordt een aanvraag Proeftuinen gedaan.

1.3 Het verkrijgen van een bijdrage is nodig om tot een aantrekkelijk aanbod van duurzame warmte aan de huishoudens in de wijk Zilverkamp, Huissen te komen.

Met een bijdrage proeftuinen aardgasvrije wijken van € 4 miljoen voor minimaal 500 woningen kan een onrendabele top worden afgedekt. Zodat er tot een aantrekkelijk en betaalbaar aanbod aan de betrokken huishoudens kan worden gekomen. Dit wordt gezien als kans voor de wijk. Voor de Zilverkamp wordt er in overleg met de Wijk van de Toekomst-partijen ingezet op een open warmtenet. Hiervoor wordt het bestaande warmtenet van Lingezege Energy doorgetrokken. De warmte komt van steeds verder verduurzaamde bronnen. Dit wordt uitgewerkt in een businesscase met bijbehorende documenten.

1.4 Er zijn lokale duurzame warmtebronnen aanwezig en te ontwikkelen.

De totale (potentiële) warmtevraag in het gebied waarvoor onderzoek wordt gedaan naar de uitrol van het warmtenet is circa 915-965 TerraJoule (afgekort TJ) per jaar (zie bijlage 1). Dit is evenveel als de warmtebehoefte van ruim 20.000 huishoudens.

Specifiek voor de Zilverkamp wordt ingezet op een combinatie van verschillende duurzame warmtebronnen. De installatie van Groen Gas Gelderland op Bergerden (NEXTgarden) produceert jaarlijks circa 9 miljoen m³ biogas. Hiermee zou in de bestaande installaties van de tuinders warmte opgewekt kunnen worden. Het grootste deel van het geleverde biogas is echter al langjarig door andere partijen gecontracteerd en niet meer af te nemen. Het is wel denkbaar dat er voor een beperkt deel van de behoefte (tijdelijk) biogas zou kunnen worden ingezet. Zo kan met lokaal duurzaam biogas warmte worden geproduceerd in de periode totdat er andere duurzame bronnen beschikbaar komen.

Er wordt voor twee locaties onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van grootschalige zon-thermie. Bij zon-thermie wordt warmte geproduceerd door middel van zonnecollectoren. Een wijkgebonden opstelling

(voor en door de wijk) van enkele hectaren op een voormalige stortplaats die aan de Zilverkamp (tussen de Ir. Molsweg en de Oude Huissenseweg) grenst zou in 20-25% van de totale warmtebehoefte van de wijk kunnen voorzien. Een grotere ontwikkeling van zon-thermie is denkbaar binnen het voor zonneparken aangewezen zoekgebied. Voor een dergelijke ontwikkeling is een grootschalige opslag van warmte noodzakelijk. Zodat warmte die in de zomer door de zon wordt opgewekt, in de winter voor de verwarming kan worden toegepast. Hiertoe loopt een onderzoek naar de mogelijkheden voor hoge temperatuur opslag (HTO), waarvoor voorjaar 2020 een proefboring zal worden uitgevoerd. Bij (vergunning)technisch en economisch passende uitkomsten van de proefboring zou een HTO kunnen worden ontwikkeld. Hiermee komt grootschalige zon-thermie in beeld als duurzame warmtebron. Voor de ruimtelijke inpassing van zon-thermie systemen dienen plannen te worden uitgewerkt, procedures te worden doorlopen en is nadere besluitvorming nodig.

In een onderzoek naar aqua-thermie wordt bekeken of er tot een dekkende businesscase kan worden gekomen voor het gebruik van warmte uit het watersysteem van het Zwanewater en het oppervlaktewater in de Zilverkamp. Hiermee zou dit een volgende, aanvullende duurzame bron kunnen worden.

Geothermie is mogelijk op de wat langere termijn (5-10 jaar) een duurzame warmtebron in de regio. Een optie is verder om vanuit duurzame elektriciteit warmte te produceren op momenten dat er een overaanbod aan elektriciteit is. Hiervoor is een combinatie van windenergie met een HTO interessant.

1.5 De Zilverkamp is geen Proeftuin maar een Wijk van de Toekomst.

De regeling Proeftuinen aardgasvrije wijken kan mogelijk impliceren dat er wijken als proeftuin worden gebruikt, met daaraan verbonden onzekerheden. Dit is nadrukkelijk niet het geval. Er wordt ingezet op bewezen technieken om tot een robuuste en betrouwbare warmtevoorziening te komen. De inzet die op duurzaamheid in de wijk wordt gepleegd is veel breder dan alleen een focus op een warmtenet. Er wordt, door inzet vanuit de werkgroep Duurzaam Zilverkamp en het Energieloket, mede met behulp van de verkregen RRE subsidie, ook ingezet op energiebesparing door middel van gedragsverandering en inkoopacties voor isolatie.

Kanttekeningen

1. Het is niet zeker dat de bijdrage Proeftuinen aardgasvrije wijken wordt toegekend.

Het budget voor de regeling Proeftuinen is beperkt, er zal dus met andere aanvragen geconcurrereerd moeten worden. Er komen nog twee rondes, één eind 2020, een volgende naar verwachting in 2021. Dit zijn terugvalopties. De regeling Proeftuinen is geen subsidie-regeling, maar doet een bijdrage. Dit betekent dat er geen risico op terugbetaling van de subsidie is in het geval de uitvoering anders loopt dan voorzien. N.B. Een positief besluit van de raad over dit voorstel maakt de onderbouwing van de aanvraag sterker en de kans op honorering groter.

2. Het is niet zeker dat er voldoende huishoudens over willen stappen naar een warmtenet.

Er wordt alleen tot realisatie overgaan als er minimaal 500 huishoudens mee willen doen (70% deelname binnen een aangewezen gebied). Uitwerking van een aantrekkelijk aanbod (prijs, voorwaarden, beperkte impact binnen de woning, ontzorgen) is hiervoor nodig. Deze uitwerking vindt momenteel plaats in samenwerking met de betrokken wijkpartijen.

3. De ontwikkeling van voldoende duurzame bronnen is nog niet zeker.

De ontwikkeling van duurzame bronnen kent onzekerheden. Voor de mogelijkheden van een hoge temperatuur opslag (HTO) loopt een haalbaarheidsonderzoek. Hier zal naar verwachting in 2020 duidelijkheid over komen. Naar de ruimtelijke inpasbaarheid van grootschalige zon-thermie wordt onderzoek gedaan. In zijn algemeenheid geldt dat de ontwikkeling van het warmtenet niet van één bron afhankelijk is, maar er een combinatie wordt gemaakt van meerder bronnen, die in de tijd steeds verder verduurzamen.

Wat mag het kosten? (budget)

In het kader van een aanvraag Proeftuinen aardgasvrije wijken moet een reeks aan stukken worden opgesteld en overleg worden gevoerd met betrokken partijen. Hier zijn middelen voor nodig. Hier zijn verschillende dekkingsbronnen voor:

1. Budget NEXTgarden, vanwege de samenhang tussen het warmtenet met bijbehorende te ontwikkelen duurzame bronnen en warmteopslag in het tuinbouwgebied en de beoogde doortrekking naar de Zilverkamp. In het vastgestelde jaarplan 2019 en het vast te stellen jaarplan 2020 zijn hiertoe middelen opgenomen.
2. Budget revitalisering Zilverkamp. Er is voor de revitalisering van fase 1 van de Zilverkamp € 1.050.000,- budget beschikbaar. Hiervan is € 250.000,- voor duurzaamheid gereserveerd, in het bijzonder voor cofinanciering. Er kan maximaal € 50.000,- subsidie van provincie Gelderland voor het proces van de Wijk van de Toekomst worden verkregen. Een deel hiervan is reeds toegekend, voor een ander deel is een aanvraag ingediend.
3. Transitiefonds energie. Hieruit kunnen de onderzoeken naar zon-thermie en aqua-thermie worden gedekt. Rekening wordt gehouden met een bedrag van circa € 20.000,-.
4. Begroting duurzaamheid. Een deel van de personele inzet kan vanuit de reguliere begroting duurzaamheid worden gedekt. In de decembercirculaire 2019 is vanuit het Rijk een uitkering van €202.101,- ontvangen voor de warmtetransitie. Een deel van deze middelen kan aan de voorbereiding van een aanvraag Proeftuinen aardgasvrije wijken worden besteed.

Communicatie en participatie

Het overleg met de betrokken wijkpartijen loopt in het kader van de Wijk van de Toekomst. Bij deze partijen bestaat steun voor het indienen van een aanvraag Proeftuinen. Dit, omdat het de kans op een aantrekkelijk aanbod voor een duurzame warmtevoorziening aan de bewoners in de wijk vergroot. Een bredere informatievoorziening naar de bewoners van de wijk over het aanvragen van de bijdrage Proeftuinen wordt ingevuld. Hiertoe is in maart 2020 informatie in de Wijkkrant (huis aan huis) geplaatst en zal een wijkbijeenkomst worden georganiseerd. In de Wijkkrant en wijkbijeenkomst zal een brede informatievoorziening voor duurzaamheid aan de orde zijn, die ook ingaat op de activiteiten in het kader van de RRE subsidie (isolatie, energiebesparing en gedragsverandering). Voor het verdere traject wordt er een communicatie-en participatieplan opgesteld.

Wat gaan we daarvoor doen (voortgang)

- 1 mei 2020: aanvraag Proeftuinen
- Eind juli 2020: uitsluitel over toekenning bijdrage Proeftuinen
- Derde kwartaal 2020: Proefboring HTO
- Vierde kwartaal 2020: Uitsluitel over haalbaarheid HTO
- Tweede kwartaal 2020: onderzoeken ruimtelijke inpasbaarheid zon-thermie
- Derde kwartaal 2020: uitwerken opzet gemeentelijk warmtebedrijf met Firan en provincie Gelderland
- Derde kwartaal 2020: uitwerken concreet aanbod aan woningeigenaren en tuinders / tuinbouwkavels
- Vierde kwartaal 2020: besluitvorming gemeenteraad over oprichten warmtebedrijf en inbreng middelen (go/no go) op basis van 1. toekenning Proeftuinen, 2. sluitende businesscase, 3. partners (Firan, provincie) doen mee.

Duurzaamheid

Voorliggend voorstel ziet op de verduurzaming van de warmtevoorziening.

Bijlagen

1. Overzicht duurzame warmtebronnen warmtenet Lingewaard
2. In te vullen aanvraagformulier Proeftuinen

Bemmel, 14 april 2020

burgemeester en wethouders van de gemeente Lingewaard,
de secretaris, de burgemeester,

drs. J. Wijnia

J.P.M. Meijers